

Agnieszka Stopińska-Pajak

ORCID: 0000-0002-8631-5825

WPROWADZENIE

Edukacja dorosłych, będąca przedmiotem badań andragogicznych, wraz z istotnymi zmianami funkcjonowania współczesnych dorosłych ludzi, dla których uczenie się oraz edukacja są integralnymi elementami życia i codziennej aktywności, także poszerza swoje pola badawcze. To interesujące zjawisko, warte badań i analiz. Doświadczenia edukacyjne współcześni dorośli nabywają w różnych przestrzeniach i obszarach życia, dotąd nie zawsze traktowanych jako edukacyjne. Po latach dominowania edukacji formalnej w przeważającej większości dorośli uczestniczą obecnie w edukacji nieformalnej i pozaformalnej. Liczne badania nad aktywnością edukacyjną dorosłych ilustrują to zjawisko jako dominujący nurt w edukacji dorosłych XXI wieku. Lektura *Edukacji Dorosłych* z ostatnich lat także dostarcza przykładów wzrostu uczenia się dorosłych poza instytucjami edukacyjnymi. Dorośli w dużej mierze sami wyznaczają sobie cele edukacyjne, a także i formy uczenia się adekwatne do swoich potrzeb. Rodzi to jednak liczne problemy, z którymi nie zawsze sobie radzą, poszukują więc różnych strategii radzenia sobie. Podmiotowość bywa trudna, dorośli czują się zagubieni w świecie ustawicznych zmian, które wymagają kompetencji wcześniej nieoczekiwanych od dorosłych. Z jednej strony oczekiwania społeczne wobec dorosłych wymagają od nich samodzielności w każdym aspekcie życia, z drugiej strony – dorośli nie zawsze potrafią radzić sobie z wyzwaniami, które przynosi współczesne życie (Radecka, 2024). Oczekują od edukacji pomocy w rozwiązywaniu tych problemów, które są dla nich istotne (Illeris, 2006). Ewolucja edukacji dorosłych jest zatem procesem ciągłym. Pojawiają się także nowe koncepcje edukacyjne, np. nauka w ruchu, mobilna (Learning in Motion, 2025), czy też wsłuchanie się we własne ciało, poprzez które możemy poznawać lepiej rzeczywistość, tzw. inteligencja somatyczna (LaDyne, 2021). Te nowe trendy niewątpliwie w najbliższej przyszłości będą opisywać aktywności edukacyjne ludzi dorosłych.

Oddawany do rąk Czytelników/Czytelniczek 1 numer 2026 *Edukacji Dorosłych* zawiera sześć tekstów. Dotyczą one zagadnień, które mieszczą się w różnych obszarach edukacji i aktywności ludzi dorosłych. Pierwsze dwa teksty odnoszą się do problematyki rodzicielskiej. Mariia Oliinyk analizuje różne aspekty wspierania rodziców dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Drugi w tym dziale

tekst Anny Badury podejmuje dość rzadko badane zagadnienie w polskiej literaturze, a mianowicie zjawisko aduptyzmu. Autorka prowadzi ciekawe rozważania, ukazując różne oblicza relacji rodzic – dziecko.

Drugi dział *Poszukiwania badawcze andragogów* składa się z dwóch artykułów. Pierwszy z nich przedstawia badania nad doświadczeniami estetycznymi sztuki muzycznej słuchaczy/słuchaczek uniwersytetów trzeciego wieku. Autor – Mirosław Kisiel – na podstawie wywiadów narracyjnych ukazuje, że muzyka dostarcza wielowymiarowych doświadczeń estetycznych. Następny tekst dotyczy doświadczeń zawodowych migrantów. Lucyna Łękawa na podstawie analizy kilku przypadków zajęła się ważnym problemem podejmowania pracy przez osoby migranckie poniżej swoich kwalifikacji.

Obszary praktyki andragogicznej to trzeci dział numeru 1/2026. Znajdują się w nim także dwa artykuły. Dotyczą one zagadnień związanych z uczestnictwem dorosłych na różnych etapach życia w edukacji wyższej. Katarzyna Sadowska analizuje koncepcje kształcenia nauczycieli edukacji muzycznej dziecka. Natomiast Agnieszka Feliniak i Karolina Kostorz na podstawie przeprowadzonych badań ukazują różne aspekty wypalenia akademickiego studentek psychologii. To ważny problem, rzadko badany. Wypalenie akademickie, podobne w swym charakterze do wypalenia zawodowego, o czym także piszą Autorki, stanowi duże wyzwanie zarówno dla studentek, jak i dla uczelni.

Treść 1/2026 *Edukacji Dorosłych* jest więc różnorodna, tak jak i sama edukacja dorosłych, o czym wspominałam na początku *Wprowadzenia*.

Zachęcamy Czytelników/Czytelniczki do lektury, do dyskusji i polemik oraz zapraszamy do przesyłania tekstów do następnego numeru.

Bibliografia

- LaDyne, R. (2021). *Odetnij napięcie. Jak pokonać stres dzięki praktykom psychosomatycznym* (J. Okuniewski, tłum.). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Learning in Motion (2025). *Navigating the Nextfrontier*. Published by ITCILO and ETF.
- Illeris, K. (2006). *Trzy wymiary uczenia się. Poznawcze, emocjonalne i społeczne ramy współczesnej teorii uczenia się* (A. Jurgiel, E. Kurantowicz, M. Malewski, A. Nizińska, T. Zarębski, tłum.). Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej TWP.
- Radecka, A. (2024). *Uczenie (się) w ponowoczesności. Rola zawodowa nauczycieli i nauczycielek akademickich języka angielskiego specjalistycznego*. Warszawa: Wydawnictwo FRSE.